

Havyard Group ASA
v/styre i foretaket
Postboks 215
6099 FOSNAVÅG

VÅR REFERANSE
18/7751

DERES REFERANSE

DATO
01.12.2020

Kontroll av finansiell rapportering

1. Innledning

Finanstilsynet har jf. verdipapirhandelloven (vphl) § 19-1 tredje ledd gjennomgått enkelte regnskapsmessige endringer foretatt av Havyard Group ASA (Havyard eller foretaket) ved implementeringen av IFRS 15 *Driftsinntekter fra kontrakter med kunder*. Finanstilsynets gjennomgang har tatt utgangspunkt i informasjon gitt i årsregnskapet for 2017, og halvårsregnskapet for 2018. Det vises til tidligere korrespondanse og møte, senest foretakets svarbrev av 6. juni 2020.

IFRS 15 trådte i kraft fra og med 1. januar 2018. I årsregnskapet for 2017 under «*Standarder og fortolkninger utgitt, men ikke trådt i kraft*» og i note 2 i halvårsregnskapet for 2018 beskriver foretaket endringene ved å implementere IFRS 15.

Foretaket leverer design, utstyr og bygging av fartøy (skip) for fiske, oppdrett, transport, offshore vindkraftproduksjon og offshore oljeproduksjon til verft og redere. Finanstilsynet har vurdert enkelte aspekter ved Havyards anvendelse av IFRS 15 for to kontrakter, henholdsvis en skipsbyggingskontrakt og en kontrakt for levering av design og utstyr.

Kontrakt for levering av design og utstyr

Ved gjennomgang av kontrakten konkluderte Finanstilsynet med at det ikke er grunnlag for å inntektsføre levering av design over tid i henhold til IFRS 15.35 a), slik praktisert av foretaket. Foretaket har tatt Finanstilsynets syn til etterretning, men mener etter å ha foretatt en ny vurdering fortsatt at designleveransen kan inntektsføres over tid ettersom foretaket oppfyller kravene i IFRS 15.35 c). Finanstilsynet tar til etterretning at levering av design for den vurderte kontrakten inntektsføres over tid i henhold til IFRS 15.35 c). Se punkt 2 for ytterligere omtale.

Skipsbyggingskontrakt

Foretakets anvendte regnskapsprinsipp for justering av finansieringselement i skipsbyggingskontrakten var etter Finanstilsynets vurdering ikke i samsvar med IFRS 15.60.

Foretaket ble bedt om å foreta en ny vurdering. Havyard konkluderte også etter den nye vurderingen med at det ikke eksisterer et vesentlig finanseringselement i foretakets skipsbyggingskontrakter fordi betalingsstrukturen i kontraktene i stor grad er basert på kundens beskyttelsesbehov. Finanstilsynet tar til etterretning at det for den gjennomgåtte kontrakten ikke justeres for et vesentlig finanseringselement. Se punkt 3.1 for ytterligere omtale.

Skipsbyggingskontrakten Finanstilsynet har gjennomgått, gjelder levering av et fartøy der Havyard samtidig har inngått flere kontrakter (som kombineres) med kunden for levering av like (eller tilnærmet like) skip. Foretaket har vurdert hvert enkelt skip til å utgjøre en leveringsforpliktelse. Etter Finanstilsynets vurdering kommer IFRS 15.22 b) til anvendelse ved at en serie varer eller tjenester av særskilt karakter som i alt vesentlig er de samme, og som har samme mønster for overføring til kunden, anses som en leveringsforpliktelse. Foretaket er enig i Finanstilsynets vurdering og endret sitt regnskapsprinsipp på dette området fra og med årsregnskapet 2018. Finanstilsynet tar foretakets endring av regnskapsprinsipp til etterretning. Se punkt 3.2 for ytterligere omtale.

For skipsbyggingskontrakter innregnes inntektene over tid basert på oppfyllelse av leveringsforpliktelsen over tid i henhold til IFRS 15.35 c). Finanstilsynet tar til etterretning at den vurderte kontrakten inntektsføres over tid. Se punkt 3.3 for ytterligere omtale.

Finanstilsynet har ikke foretatt noen vurdering av og uttrykker ikke sitt syn på anvendelse av IFRS 15 for andre kontrakter eller problemstillinger for de gjennomgåtte kontraktene enn de som omtales i dette brevet. Finanstilsynet har ikke vurdert foretakets noteopplysninger i årsrapporten for 2017 eller halvårsrapporten for 2018, verken beskrivelsen av regnskapsprinsipper eller de mer detaljerte opplysningene.

Saken anses med dette som avsluttet.

2. Kontrakt for levering av design og utstyr

Kontraktene innenfor dette området består av kun skipsdesign eller skipsdesign kombinert med utstyrspakker. Foretakets designleveranser kan ha ulikt innhold avhengig av om leveransen er et nytt design eller et gjensalg av eksisterende design.

Finanstilsynet har innhentet en kontrakt som gjelder skipsdesign kombinert med utstyrspakker, og det er foretatt en vurdering av tidspunkt for inntektsføring av designelementet i kontrakten. Inntektsføring av den delen av kontrakten som gjelder utstyrspakker, er ikke vurdert. Designleveransen i denne kontrakten er et nytt design.

2.1 Inntektsføring av design over tid i henhold til IFRS 15.35 a)

2.1.1 Foretakets vurdering av IFRS 15.35 a)

Foretaket anser salg av et nytt design som en tjeneste og har konkludert med at designleveransen i kontrakten utgjør en leveringsforpliktelse. Foretaket konkluderte ved implementering av IFRS 15 med at designleveransen skal inntektsføres over tid i henhold til IFRS 15.35 a).

Foretaket mener det oppfyller leveringsforpliktelsen over tid ved at kunden mottar og forbruker samtidig fordelene ved foretakets ytelser etter hvert som foretaket oppfyller forpliktelsen.

I sin vurdering av IFRS 15.35 a) ser foretaket til IFRS 15.B4, da det for skipsdesign er vanskelig å slå fast at kunden får overført fordelene ved tjenesten løpende, ettersom kunden er avhengig av å få et ferdig design for å kunne bygge skipet. IFRS 15.B4 angir at dersom et foretak fastslår at et annet foretak ikke i vesentlig grad vil måtte utføre det arbeidet foretaket har utført til dato, på nytt dersom det andre foretaket skulle oppfylle den gjenstående leveringsforpliktelsen overfor kunden, oppfylles en leveringsforpliktelse over tid. Havyard mener et annet designselskap eller verft selv vil kunne fullføre, gitt tilgang til alt arbeid som er gjort i både konseptutviklingsfasen og tegningsfasen.

Havyard utarbeider forskjellige tegningspakker for ulike seksjoner av skipet. Dette arbeidet foregår i hovedsak i sekvens, dog med noe overlapping. Om et nytt designselskap skal overta, må de gjøre *reperformance* for arbeid som er igangsatt, men der ingenting er overlevert til kunden. Det som allerede er overlevert må ikke tegnes på nytt. Siden kunden vil ha tilgang til en del tegninger allerede på tidspunktet for kontraktsignering, vil igangsatte og ikke-overleverte tegningspakker ikke på noe tidspunkt medføre at ny leverandør må «*substantially reperform*».

I vurderingen etter IFRS 15.B4 skal en se bort fra eventuelle kontraktmessige eller praktiske begrensninger. Havyard mener kompliserte ansvarsforhold er et kontraktmessig forhold som en i denne vurderingen skal se bort fra. At resterende arbeid blir mer ineffektivt mener foretaket er en praktisk begrensning som en også skal se bort fra. Foretaket har konkludert med at levering av design skal inntektsføres over tid i henhold til IFRS 15.35 a) jf. IFRS 15.B4.

2.1.2 Finanstilsynet vurdering av IFRS 15.35 a)

Etter Finanstilsynet vurdering er ikke kriteriene i IFRS 15.35 a) oppfylt, og bestemmelsen kan ikke anvendes for den arten av lovede varer eller tjenester som her leveres av foretaket.

Selv om IFRS 15.B4 a) uttaler at et foretak skal se bort fra eventuelle kontraktmessige eller praktiske begrensninger som ellers ville ha hindret foretaket i å overføre den gjenstående leveringsforpliktelsen til et annet foretak, angis det i IFRS 15.B4 b) at et foretak skal:

«anta at et annet foretak som oppfyller den gjenstående kontraktsforpliktelsen, ikke vil ha fordel av en eiendel som foretaket på det aktuelle tidspunktet har kontroll over, og som foretaket fortsatt ville ha kontroll over dersom leveringsforpliktelsen skulle overføres til et annet foretak.»

Finanstilsynet stiller spørsmål ved om et annet foretak som ikke vil ha fordel av en eiendel som Havyard har kontroll over (for eksempel databasen med Havyards samlede design, konsept og løsninger), ikke i vesentlig grad vil trenge å utføre designet på nytt ettersom dette foretak, slik Finanstilsynet forstår det, vil måtte ta på seg ansvaret for hele skipsdesignet. Finanstilsynet finner det mer naturlig å anse dette ansvaret som en del av løftet i kontrakten og ikke noe som bør tolkes som en kontraktmessig begrensning (som ville ha hindret foretaket i å overføre den gjenstående leveringsforpliktelsen) som skal ses bort fra iht. IFRS 15.B4 a) jf. IFRS 15.BC127.

Finanstilsynet observerer også at det i Basis for conclusions paragraf 128 fremgår følgende vedrørende IFRS 15.35 a):

«The boards also observed that this criterion is not intended to apply to contracts in which the entity's performance is not immediately consumed by the customer, which would be typical in cases in which the entity's performance results in an asset (such as work-in-progress). Consequently, an entity that applies IFRS 15 to contracts in which the entity's performance results in an asset (which could be intangible) being created or enhanced should consider the criteria in paragraph 35(b) and (c) of IFRS 15.»

Basert på foretakets beskrivelse av designleveransen forstår Finanstilsynets det slik at det alltid vil være en del arbeid med tegningene før de blir overført til kunden. Foretakets ytelse ser derfor ikke ut til å forbrukes umiddelbart av kunden, jf. BC paragraf 128, da det vil foreligge *work-in-progress* for tegningene som er under utarbeidelse.

IFRS 15.35 a) angir at «Kunden mottar og forbruker samtidig fordelene ved foretakets ytelser etter hvert som foretaket oppfylder forpliktelsen». BC paragraf 128 påpeker at bestemmelsen ikke er ment å gjelde kontrakter der «the entity's performance is not immediately consumed by the customer». Det fremstår for Finanstilsynet som at kunden i Havyards designkontrakter ikke umiddelbart forbruker tegningspakkene. Etter Finanstilsynets vurdering må «immediately consumed» her forstås bokstavelig. Finanstilsynet kan ikke se at dette er tilfelle for designkontrakten og at bestemmelsen er ment å gjelde for den arten av lovede varer eller tjenester som her leveres av foretaket.

Illustrative example (IE) 14 i IFRS 15, spesielt avsnitt IE 70, illustrerer også disse hensynene, selv om fordelene ved en faglig vurdering som den i eksemplet kan være annerledes enn tegningene i Havyards kontrakt.

Etter Finanstilsynets vurdering er det ikke grunnlag for å inntektsføre levering av design for den gjennomgåtte kontrakten over tid i henhold til IFRS 15.35 a).

2.2 Inntektsføring av design over tid i henhold til IFRS 15.35 c)

Foretaket har tatt Finanstilsynets vurdering til etterretning og foretatt en ny vurdering av om kontrakten fortsatt kan inntektsføres over tid, basert på IFRS 15.35 c).

2.2.1 Foretakets vurdering av IFRS 15.35 c)

IFRS 15.35 c) angir at inntekter skal innregnes over tid hvis begge av følgende kriterier er oppfylt:

- foretakets ytelse skaper ikke en eiendel med en alternativ bruk for foretaket, og
- foretaket har en håndhevbar rett til betaling for ytelser som er utført til dato.

Alternativ bruk

Designet har etter foretakets syn ingen alternativ bruk gjennom praktiske begrensninger for Havyard, da det for skipstypene foretaket designer er svært lav sannsynlighet for at en annen kunde ønsker å få bygd det eksakt samme skipet. Kun små endringer kan føre til at svært mye av arbeidet som er utført etter kontraktssignering, må gjøres på nytt.

Håndhevbar rett til betaling

Foretakets designkontrakter er gjennomgående inngått uten vesentlig avvik fra etablert bransjepraksis for levering av design og *engineering*, og etter foretakets erfaring er det ikke bransjepraksis innenfor slike avtaletyper at kunden (bestiller) gis en ubetinget rett til å avbestille.

Utgangspunktet etter norsk rett er at avtaler skal holdes og gjennomføres etter sitt innhold. Designkontrakten er inngått mellom profesjonelle parter og dersom partene hadde ment at bestiller skulle hatt en rett til avbestilling, er det naturlig at partene hadde adressert dette uttrykkelig i kontrakten. Unntaksvis er det avtalt slik rett gjennom en klausul om tidlig oppsigelse, men da mot en forhåndsbestemt erstatning.

Designkontrakten Finanstilsynet har gjennomgått, inneholder omfattende reguleringer knyttet til når kontrakten skal kunne kanselleres, blant annet i forbindelse med forsinkelse og force majeure situasjoner. Det er derfor nærliggende å forstå det som at partene har avtalt at bestiller ikke skal ha rett til å avbestille utover de grunnlag som er spesifikt regulert, verken etter Lov om kjøp (kjøpsloven) § 52 (2) eller på annet grunnlag. Det må i denne forbindelse legges til grunn at generelle kontraktsrettslige prinsipper ikke hjemler avbestilling uten at selger har rett til erstatning for positiv kontraktsinteresse (inkludert mulig tapt fortjeneste som følge av avbestillingen).

Kontrakten har også en såkalt *entire agreement*-bestemmelse som kan understøtte at partene, selv om det ikke er uttalt eksplisitt, har ment å fravike avbestillingsretten for bestiller etter kjøpslovens § 52 (2) og etter andre generelle kontraktsprinsipper.

Det må også tillegges at foretaket har omfattende erfaring med skipsbyggingsprosjekter og ennå ikke har erfart at bestiller har påberopt seg kjøpslovens § 52 som grunnlag for avbestilling. Foretaket kjenner heller ikke til rettspraksis som viser at kunder i denne typen kontrakter har nådd frem med heving/terminering på slikt grunnlag.

Dersom en domstol likevel skulle komme til at avbestillingsretten etter kjøpslovens § 52 (2) ikke er avskåret, vil det måtte være basert på en argumentasjon om at designskapet vil ha krav på full kompensasjon for sitt økonomiske tap og dermed vektlegge at avbestilling i det konkrete tilfellet ikke rammer designskapet særlig hardt. Prinsipielt kan det derfor ikke utelukkes at en bestiller i enkelte begrensede tilfeller vil kunne avbestille en designkontrakt etter kjøpslovens §52 (2). I så fall vil designskapet ha rett til kompensasjon (inkludert tapt fortjeneste). Foretaket vil som utgangspunkt ikke ha noen eiendeler som kan selges til andre eller legges tilbake på lager ved en slik terminering, da sannsynligheten for at en ny kunde vil kjøpe det eksakt samme designet er svært lav.

Etter foretaket sitt syn måtte en slik kompensasjon blitt beregnet som summen av:

- påløpte kostnader
- forventet fortjeneste på hele kontrakten
- kostnadsdekning for ledig kapasitet som oppstår som følge av avbestillingen

Etter foretakets syn synes det klart at denne kompensasjonen minst gir dekning for påløpte kostnader pluss en rimelig fortjeneste for arbeidet som er utført frem til avbestilling.

I den spesifikke kontrakten som har vært gjennomgått av Finanstilsynet, hadde kunden rett til å terminere avtalen frem til en angitt dato mot å betale en kompensasjon. Dette er en kontrakt som involverer både design og utstyr. Kompensasjonen som er avtalt, er vurdert å være høyere enn påløpte kostnader mot underleverandører og verdi av eget designarbeid (inkludert rimelig fortjeneste). Når en som selger aksepterer en klausul om tidlig oppsigelse, tar foretaket også høyde for at det kan oppstå uforutsette forpliktelser frem til termineringstidspunktet.

Foretakets konklusjon er at IFRS 15.35 c) er oppfylt for kontrakten, noe som medfører fortsatt inntektsføring over tid.

2.2.2 Finanstilsynet vurdering av IFRS 15.35 c)

Alternativ bruk

Finanstilsynet tar foretakets vurdering av alternativ bruk til etterretning.

Håndhevbar rett til betaling

Designkontrakten Finanstilsynet har gjennomgått, inneholder en klausul om tidlig oppsigelse der bestiller kan si opp kontrakten frem til en angitt dato mot å betale et spesifisert kompensasjonsbeløp. Foretakets beregninger viser at kompensasjonsbeløpet overstiger betaling for ytelser utført frem til den angitte datoen. Etter dette tidspunktet har kunden etter foretakets syn ikke rett til å si opp kontrakten basert på annet enn selgers manglede oppfyllelse av kontrakten. Avtaler der kontrakten og relevant lovgivning, administrativ praksis og rettspraksis ikke gir kunden en rett til å si opp kontrakten for annet enn selgers manglede oppfyllelse av kontrakten, oppfyller kravet til håndhevbar rett til betaling for ytelser som er utført til dato gjennom hele kontraktsperioden. Dette fremgår av IFRS 15.B11 ved at kontrakten (eller annen lovgivning) gir selger rett til å fortsette å overføre de varene eller tjenestene som er avtalt i kontrakten, til kunden og kreve at kunden skal betale det avtalte vederlaget i bytte mot varene eller tjenestene.

Kontrakten angir at partene er enige om at gyldigheten og forståelsen av kontrakten skal være undergitt norsk rett, og det er ikke uttalt eksplisitt i kontrakten at avbestillingsreglene i kjøpsloven ikke gjelder for kontraktsforholdet. Dette medfører etter Finanstilsynets oppfatning at kontraktsvilkårene må vurderes grundig, samt at bestemmelser om avbestilling i kjøpsloven og eventuell relevant rettspraksis er av relevans ved vurderingen av om foretaket har en håndhevbar rett til betaling for ytelser som er utført til dato. I henhold til IFRS 15.B12 skal foretaket ta hensyn til kontraktsvilkårene samt lovgivning eller rettspraksis som vil kunne utfylle eller overstyre disse kontraktsvilkårene. Finanstilsynet viser også til IFRIC Update March 2018, Agenda Paper 2C, hvor det angis «*The Committee observed that, although an entity need not undertake an exhaustive search for evidence, it would be inappropriate for an entity to either ignore evidence of relevant legal precedent available to it or anticipate evidence that may or may not become available in the future*». Skjønn må utøves i forhold til hvor omfattende et søk («*search for evidence*») og den juridisk vurdering må være, for å oppnå tilstrekkelig sikkerhet. Foretaket har som en del av den regnskapsmessige vurderingen foretatt en juridisk vurdering. Det presiseres at Finanstilsynet ikke har engasjert juridisk ekspertise for å etterprøve den juridiske vurderingen foretaket har utført.

Ved vurdering av kontrakten har foretaket konkludert med at det prinsipielt ikke kan utelukkes at en bestiller i enkelte begrensede tilfeller vil kunne avbestille kontrakten etter datoen angitt i klausul om

tidlig oppsigelse basert på kjøpslovens §52 (2), men det er nærliggende å forstå det som at partene har avtalt at bestiller ikke har rett til å si opp kontrakten, verken etter kjøpslovens § 52(2) eller på annet grunnlag, og at kontrakten uttømmende regulerer bestillers kanselleringsrett etter datoen angitt i klausul om tidlig oppsigelse. Foretakets juridiske vurdering gir etter Finanstilsynets oppfatning mest støtte til at kontrakten, må anses å uttømmende regulere bestillers adgang til avbestilling, selv om det fremkommer en marginal usikkerhet i den juridiske vurderingen. Slik usikkerhet, dvs. at det ikke prinsipielt kan utelukkes, forekommer ofte i juridiske vurderinger. IFRS IC fremhever at foretak ikke skal «forutse bevis». Foretaket har ikke identifisert bevis i rettspraksis som viser at bestiller har nådd frem med kansellering av design- og *engineering*-kontrakter innenfor bransjen etter kjøpslovens avbestillingsregler. Finanstilsynet anser at det for denne kontrakten, ettersom det ikke er identifisert bevis i rettspraksis som støtter avbestilling, er rimelig å konkludere som foretaket har gjort. Basert på at Finanstilsynet finner det rimelig å legge til grunn at partene har avtalt at bestiller ikke har rett til å si opp kontrakten etter datoen angitt i klausul om tidlig oppsigelse har Finanstilsynet ikke funnet det nødvendig å vurdere om foretaket har rett til et beløp som minst kompensere for ytelser utført til dato for perioden etter dato for tidlig oppsigelse.

Finanstilsynet påpeker at hvis «*relevant legal precedent*» likevel skulle eksistere (for eksempel lignende relevant domspraksis som blir tilgjengelig eller kjent for foretaket) eller skulle oppstå på et senere tidspunkt, må foretaket gjøre en fornyet vurdering av regnskapsføringen.

Finanstilsynet tar til etterretning at den vurderte kontrakten inntektsføres over tid i henhold til IFRS 15.35 c).

Finanstilsynet legger til grunn at foretaket i fremtidig finansiell rapportering oppdaterer sin prinsippbeskrivelse, da inntektsføringen av designkontrakter i den finansielle rapporteringen begrunnes i prinsippnoten med at «*kunden mottar og forbruker fordelene ved selgers arbeid etter hvert som selger oppfylder forpliktelsen*».

3. Skipsbyggingskontrakt

Finanstilsynet har gjennomgått en skipsbyggingskontrakt som er basert på Standard Norsk Skipsbyggingskontrakt 2000 (SKIP 2000 eller SKIP 2000-kontrakten). Kontrakten inneholder ikke avvik fra standardkontrakten for bestillers rett til avbestilling. Det påpekes at Finanstilsynets vurdering kun gjelder enkelte regnskapsmessige forhold ved den innhentede kontrakten, og at det for eksempel ikke er foretatt en vurdering av skipsbyggingskontrakter der det foreligger avvik fra standardkontrakten for bestillers rett til avbestilling.

Nedenfor følger en vurdering av justering for et vesentlig finansieringselement, bruk av seriereglene og tidspunkt for inntektsføring for den gjennomgåtte kontrakten.

3.1 Vesentlig finansieringselement

Ved fastsettelse av transaksjonsprisen skal et foretak i henhold til IFRS 15.60 justere det avtalte vederlaget for virkningene av pengers tidsverdi dersom tidsplanen for betalinger som kontraktspartene har blitt enige om (enten eksplisitt eller implisitt), gir kunden eller foretaket en betydelig finansieringsfordel i forbindelse med overføringen av varer eller tjenester til kunden.

Den innhentede kontrakten har betalingsvilkår der 20 prosent av kontraktssummen betales i løpet av byggetiden (i fire like avdrag), mens resterende del av kontraktssummen betales på leveringstidspunktet. Kontrakten inntektsføres over tid i henhold til IFRS 15.35 c). Foretakets byggeperiode for skip er normalt et og et halvt til tre år, avhengig av hvilken skipstype som bygges.

3.1.1 Foretakets vurdering av vesentlig finansieringselement

Ved vurdering av om det foreligger et vesentlig finansieringselement i kontrakten har foretaket lagt til grunn at det ikke finner sted en faktisk løpende overføring av kontroll selv om kontrakten inntektsføres over tid i henhold til IFRS 15.35 c). Foretaket legger ved analysen av finansieringselement til grunn at kunden får kontroll over eiendelen på leveringstidspunktet.

Foretaket har uttrykt at kunden som bestiller et skip ikke kan styre bruken av skipet og ikke vil ha tilgang til noen økonomiske fordeler fra skipet før leveringstidspunktet. Sett fra kundens perspektiv vil derfor kontantprisen trolig kunne tilsvare pris gitt 100 prosent betaling ved ferdigstilling og overlevering av skipet.

Foretaket har ved vurdering av om det foreligger et vesentlig finansieringselement i kontrakten lagt kundens perspektiv til grunn. Kontantpris vil da være pris gitt 100 prosent betaling på leveringstidspunktet, og kontraktstrukturen medfører en forskuddsbetaling på 20 prosent.

Kundens forskuddsbetaling vil normalt være sikret med bankgaranti. For at foretaket skal kunne utnytte forskuddsbetalingen til å finansiere byggingen av skipet må en derfor ha tilgjengelige garantirammer hos en bank. Uten garantirammer vil banken normalt kreve at tilsvarende beløp holdes på sperret konto, noe som medfører at beløpet i praksis ikke er tilgjengelig til å finansiere prosjektet.

Selv om forskuddet fra kunden kan bidra til finansieringen av prosjektet for Havyard, må formålet med forskuddsbetalingen primært anses å gi Havyard sikkerhet for at kunden vil oppfylle sine kontraktsmessige forpliktelser. Som følge av dette anser selskapet at det ikke skal identifiseres en vesentlig finansieringskomponent basert på IFRS 15.62 c).

Størrelsen på en slik finansieringskomponent hadde uansett blitt svært begrenset, som følge av at avdragene er fordelt over byggeperioden og forskuddet er begrenset til 20 prosent. De siste avdragene vil være innenfor siste 12 måneder før levering.

3.1.2 Finanstilsynets vurdering av vesentlig finansieringselement

Kravet til å justere transaksjonsprisen for forhold som gir kunden eller foretaket en betydelig finansieringsfordel følger av IFRS 15.60. Et foretak skal ta hensyn til alle relevante fakta og omstendigheter ved vurderingen, herunder i henhold til IFRS 15.61 b) ta hensyn til den samlede virkning av den forventede tiden mellom tidspunktet da foretaket overfører de avtalte varene eller tjenestene til kunden, og tidspunktet da kunden betaler for varene eller tjenestene.

Finanstilsynets forståelse av «overføring av varer eller tjenester» i IFRS 15.60 og 15.61 b) er at det må være basert på, og konsistent med, foretakets inntektsføring av kontrakten.

IFRS 15.31 angir at «*et foretak skal innregne driftsinntekter når (eller etter hvert som) foretaket oppfyller en leveringsforpliktelse ved å overføre den avtalte varen eller tjenesten (dvs. en eiendel) til en kunde. En eiendel overføres når (eller etter hvert som) kunden oppnår kontroll over eiendelen.*» Det fremgår her etter Finanstilsynets oppfatning at overførsel av varer eller tjenester vurderes basert på kontroll som definert i IFRS 15.

Ved vurderingen av finansieringselement argumenterer foretaket for at det ikke finner sted en faktisk løpende overføring av kontroll for skipsbyggingskontrakten selv om kontrakten inntektsføres over tid i henhold til IFRS 15.35 c). IFRS 15.35 c) er etter Finanstilsynet syn også basert på overføring av kontroll, men IASB har funnet det nødvendig å angi kriterier som gir hjelp til å vurdere når overføring av kontroll finner sted. Tatt i betraktning at Havyard mener kontrakten skal inntektsføres over tid i henhold til IFRS 15.35 c), legger Finanstilsynet til grunn at foretaket også mener at kontroll overføres over tid i takt med inntektsføringen.

Etter Finanstilsynets vurdering må foretaket vurdere hvorvidt det eksisterer et betydelig finansieringselement i skipsbyggingskontrakter ved å sammenholde de kontraktsfestede tidspunktene for betaling og tidspunkt for overføring av de avtalte varene eller tjenestene til kunden i henhold til IFRS 15.35 c).

Utgangspunktet for vurderingen vil her ikke være at 20 prosent av den avtalte salgsprisen er forhåndsbetalt, men at det foretas etterskuddsbetaling (Havyard gir kunden finansiering) av 80 prosent. Dette gjenspeiler også at verft normalt tar opp byggelån i forbindelse med bygging av skip.

Finanstilsynet har konkludert med at foretakets anvendte regnskapsprinsipp for justering av et finansieringselement i den innhentede kontrakten ikke var i samsvar med IFRS 15.60.

Foretaket har tatt Finanstilsynets vurdering til etterretning og foretatt en ny vurdering av hvorvidt det skal justeres for et vesentlig finansieringselement i skipsbyggingskontrakter

3.1.3 Foretakets fornyede vurdering av vesentlig finansieringselement

Foretakets nye vurdering er basert på at Havyard gir kunden en finansieringsfordel sammenlignet med inntektsføringsprofilen. Foretaket har satt opp en analyse for et konkret prosjekt som viser at utskilling av et finansieringselement vil ha en begrenset effekt på regnskapsføring av kontrakten. Foretaket påpeker også at perioden der Havyard gir kunden en finansieringsfordel sammenlignet med inntektsføringsprofil normalt vil være på under ett år, og en har derfor mulighet til å benytte forenklingsregelen i IFRS 15.63.

Etter foretakets vurdering må betalingsstrukturen i tillegg ses i lys av at kunden også har behov for beskyttelse mot at Havyard i teorien kan misligholde sine forpliktelser til å levere skipet. I IFRS 15.62 c) fremgår dette som eksempel på en situasjon der betalingsvilkårene ikke primært er satt med formål å gi den ene part finansiering, og at en derfor ikke skal justere for et vesentlig finansieringselement. Basert på en samlet vurdering der det legges størst vekt på at betalingsstrukturen i stor grad er satt som følge av kundens beskyttelsesbehov, har foretaket ved en fornyet vurdering konkludert med at det ikke eksisterer et vesentlig finansieringselement i skipsbyggingskontrakten.

3.1.4 Finanstilsynet vurdering av vesentlig finansieringselement

Selv om foretaket trekker frem flere momenter i sin fornyede vurdering, så er det Finanstilsynets oppfatning at konklusjonen i hovedsak baseres på IFRS 15.62 c) og kundens beskyttelsesbehov. Vurderingen av om betalingsvilkårene i kontrakten er fastsatt av andre årsaker enn kundens tilgang til finansiering er en skjønnsmessig vurdering. Det fremstår rimelig at kunden har et ønske om / behov for beskyttelse dersom Havyard unnlater å oppfylle sine forpliktelser om å overlevere et ferdig skip slik det er avtalt i kontrakten. Etter Finanstilsynets syn er dette et tilfelle der IFRS 15.62 c) kan komme til anvendelse.

Finanstilsynet tar foretakets fornyede vurdering av forekomsten av et vesentlig finansieringselement i skipsbyggingskontrakten til etterretning.

Finanstilsynets vurdering er basert på IFRS 15.62 c), som anses mest relevant for foretakets konklusjon. Med hensyn til foretakets redegjørelse av, og syn på, forenklingsregelen i IFRS 15.63, påpeker Finanstilsynet at et foretak ikke skal ekskludere noen del av perioden (mellom overføring av varer og tjenester og betaling) når foretaket vurderer forekomsten av et vesentlig finansieringselement.

3.2 Bruk av seriereglene i IFRS 15.22 b) og 15.23

Foretaket har skipsbyggingskontrakter der kunden bestiller flere like (eller tilnærmet like) skip. Skipsbyggingskontrakten Finanstilsynet har vurdert gjelder bygging av et skip der foretaket har inngått ytterligere fire kontrakter (totalt fem skip) med kunden. Fire av skipene er identiske, mens det siste skipet har et noe enklere hydraulikksystem, men er ellers lik de øvrige. Foretaket har slått sammen kontraktene til én enkelt kontrakt, og anser hvert enkelt skip som en separat leveringsforpliktelse.

Etter Finanstilsynets vurdering kommer seriereglene i IFRS 15.22 b) og 15.23 til anvendelse for kontraktene beskrevet over ved at skipene må anses som en leveringsforpliktelse, og faktorer som for eksempel læringskurve i henhold til IFRS 15.BC 312 kan påvirke profilen på inntektsføringen.

Havyard har tatt Finanstilsynets vurdering til etterretning, og anser IFRS 15.22 b) jf 15.23 relevant der det inngås kontrakter (eller kontrakter som skal kombineres) hvor kunden bestiller flere like (eller tilnærmet like) skip. Når det gjelder kontrakter (eller kontrakter som kombineres) som omfatter skip som kan beskrives som like (eller tilnærmet like), har foretaket endre sitt regnskapsprinsipp, og fra og med årsregnskapet 2018 anses skipene som en leveringsforpliktelse i henhold til IFRS 15.22 b) jf. 15.23 når vilkårene i disse paragrafene er oppfylt. Etter foretakets vurdering vil ikke anvendelse av seriereglene medføre vesentlig endret inntektsføring sammenlignet med å behandle prosjektene som separate leveringsforpliktelser.

Finanstilsynet tar foretakets endring av regnskapsprinsipp til etterretning.

3.3 Inntektsføring av skipsbyggingskontrakt over tid i henhold til IFRS 15.35 c)

3.3.1 Foretakets vurdering av IFRS 15.35 c)

Foretaket innregner inntekter fra SKIP 2000-kontrakter over tid i henhold til IFRS 15.35 c).

Alternativ bruk

Etter foretakets oppfatning kan alternativ bruk vurderes ut fra enten kontraktsmessige restriksjoner eller praktiske begrensninger. Skipsbyggingskontrakter spesifiserer et skrognummer som skipet er tildelt. Skrognummer registreres i relevante registre når byggingen av skipet igangsettes. Kunden har rett på skipet med dette spesifikke skrognummeret og kan hindre foretaket i å selge skipet til noen andre. Dette gjelder selv om et annet, helt identisk skip kan leveres. Skipet under bygging har dermed etter foretakets oppfatning ingen alternativ bruk som følge av kontraktsmessige begrensninger.

Håndhevbar rett til betaling

For bestemmelsens andre kriterium er det foretakets oppfatning at SKIP 2000-kontrakter i henhold til kontraktsvilkårene ikke gir kunden kanselleringsmuligheter på annet grunnlag enn for enkelte kontraktsfestede forhold som gjelder mangler/mislighold fra Havyards side. Ved vurdering av kriteriet i IFRS 15.35 c) om håndhevbar rett til betaling for ytelser som er utført til dato, skal det ses bort fra kansellering som følge av mangler/misligheter på selgers side, jf. IFRS 15.B9.

Foretaket anser at kundene ikke kan påberope seg annen kanselleringsrett enn det som fremkommer av SKIP 2000-kontrakten. I vurderingen av kanselleringsmuligheter under SKIP 2000-kontrakter har Havyard søkt ekstern juridisk bistand. Ved vurdering av SKIP 2000-kontraktene har foretaket konkludert med at det er nærliggende å forstå det som at partene har avtalt at bestiller ikke har rett til å avbestille på annet grunnlag enn det som følger av kontrakten, verken etter kjøpslovens § 52(2) eller på annet grunnlag, og at kontrakten uttømmende regulerer bestillers kanselleringsrett selv om det prinsipielt ikke kan utelukkes at en bestiller i enkelte begrensede tilfeller vil kunne avbestille SKIP 2000-kontrakter etter kjøpslovens §52 (2).

Foretaket og dets eksterne juridiske rådgiver har ikke erfart at bestiller har påberopt seg kjøpslovens § 52 som grunnlag for avbestilling og har derfor ikke kjennskap til rettspraksis som viser at bestiller har nådd frem med kansellering av SKIP 2000-kontrakter etter kjøpslovens avbestillingsregler.

Foretaket påpekte også at dersom en kunde påberoper seg avbestilling etter kjøpslovens §52 (2), er det likevel gode grunner til at verftet kan hevde at kanselleringen medfører en betydelig ulempe eller risiko for tap som i tilfelle vil medføre at avbestilling likevel ikke kan gjøres gjeldende iht. kjøpsloven.

Foretaket påpeker også at ved avbestilling etter kjøpslovens §52 (2) har verftet rett til erstatning etter kjøpslovens kapittel X, men har ikke vurdert om en slik kompensasjon minst vil tilsvare betaling for utført arbeid på ethvert tidspunkt i prosjektets levetid.

Dette medfører etter foretakets syn at kundene ikke har rett til å kansellere, og tilsvarende vil Havyard ha rett til å ferdigstille skipet og deretter kreve at kunden tar levering. Havyard har derfor en håndhevbar rett til betaling for ytelser som er utført til dato og har konkludert med at SKIP 2000-kontrakter skal inntektsføres over tid i henhold til IFRS 15.35 c).

3.3.2 Finanstilsynet vurdering av IFRS 15.35 c)

Alternativ bruk

Finanstilsynet tar foretakets vurdering av alternativ bruk til etterretning.

Håndhevbar rett til betaling

Avtaler der kontrakten og relevant lovgivning, administrativ praksis og rettspraksis ikke gir kunden en rett til å kansellere kontrakten for annet enn selgers manglete oppfyllelse av kontrakten, oppfyller kravet til håndhevbar rett til betaling for ytelser som er utført til dato gjennom hele kontraktsperioden. Dette fremgår av IFRS 15.B11 ved at kontrakten (eller annen lovgivning) gir selger rett til å fortsette å overføre de varene eller tjenestene som er avtalt i kontrakten, til kunden og kreve at kunden skal betale det avtalte vederlaget i bytte mot varene eller tjenestene.

I likhet med designkontrakten Finanstilsynet har gjennomgått, angir skipsbyggingskontrakten at partene er enige om at gyldigheten og forståelsen av kontrakten skal være undergitt norsk rett, og det er ikke uttalt eksplisitt i kontrakten at avbestillingsreglene i kjøpsloven ikke gjelder for kontraktsforholdet.

Også for denne kontrakten har foretaket konkludert med at det prinsipielt ikke kan utelukkes at en bestiller i enkelte begrensede tilfeller vil kunne avbestille etter kjøpslovens §52 (2), men det er nærliggende å forstå det som at partene har avtalt at bestiller ikke har rett til å avbestille, verken etter kjøpslovens § 52(2) eller på annet grunnlag, og at kontrakten uttømmende regulerer bestillers kanselleringsrett.

Dette medfører etter Finanstilsynets oppfatning at det må foretas en grundig vurdering, og skjønn må utøves i forhold til hvor omfattende et søk («*search for evidence*») og den juridisk vurdering må være, for å oppnå tilstrekkelig sikkerhet.

Det henvises til Finanstilsynets uttalelser i punkt 2.2.2, da Finanstilsynets vurdering av IFRS 15.35 c) for skipsbyggingskontrakten i stor grad er sammenfallende med vurderingen av IFRS 15.35 c) for designkontrakten.

Etter Finanstilsynet oppfatning har foretaket foretatt en tilstrekkelig detaljert vurdering til å underbygge sin konklusjon. Det presiseres at Finanstilsynet ikke har engasjert juridisk ekspertise for å etterprøve den juridiske vurderingen foretaket har innhentet.

Finanstilsynet anser at det for denne kontrakten, ettersom det ikke er identifisert bevis i rettspraksis som støtter avbestilling, er rimelig å konkludere som foretaket har gjort. Basert på at Finanstilsynet finner det rimelig å legge til grunn at partene har avtalt at bestiller ikke har rett til å si opp

kontrakten har Finanstilsynet ikke funnet det nødvendig å vurdere om foretaket har rett til et beløp som minst kompenserer for ytelser utført til dato på ethvert tidspunkt i kontraktsperioden.

Finanstilsynet påpeker at hvis «*relevant legal precedent*» likevel skulle eksistere (for eksempel lignende relevant domspraksis som blir tilgjengelig eller kjent for foretaket) eller skulle oppstå på et senere tidspunkt, må foretaket gjøre en fornyet vurdering av regnskapsføringen.

Finanstilsynet tar til etterretning at kontrakten inntektsføres over tid i henhold til IFRS 15.35 c).

4. Avslutning

Finanstilsynet har ikke vurdert hvorvidt forholdene beskrevet over omfattes av verdipapirlovgivningens regler om informasjonsplikt, jf. vphl § 5-2 første ledd, jf. § 3-2. Finanstilsynet legger til grunn at dette løpende vurderes av foretaket.

Finanstilsynet har oversendt en kopi av dette brevet til foretakets valgte revisor og til Oslo Børs.

For Finanstilsynet

Christian Falkenberg Kjøde
seksjonssjef

Kim Wangen
seniorrådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ikke håndskrevne signaturer.